

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 05
Rotel 0507

DOM
2017-03-15
Stockholm

Mål nr
T 3961-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Attunda tingsrätts dom 2016-04-07 i mål nr T 4202-15, se bilaga A

KLAGANDE OCH MOTPART

Charlotta Alm, 620408-1944
Lantgårdsvägen 84
192 74 Sollentuna

Ombud: Jur.kand. Susann Wikström
Box 10117
121 28 Stockholm-Globen

KLAGANDE OCH MOTPART

Bostadsrättsföreningen Lantgården, 769611-4631
Lantgårdsvägen 150
192 74 Sollentuna

Ombud: Jur.kand. Stefan Lindberg
Box 1353
111 83 Stockholm

SAKEN

Fastställelsealan

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten fastställer tingsrättens dom.
 2. Charlotta Alm ska ersätta Bostadsrättsföreningen Lantgården för dess rättegångskostnader i hovrätten med 96 659 kr, allt ombudsarvode, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för denna dom tills betalning sker.
-

Dok.Id 1325054

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 10	08-561 670 00 08-561 672 90	08-561 672 99	måndag – fredag 09:00-15:00
E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se				

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Charlotta Alm har yrkat att hovrätten ska ogilla Bostadsrättsföreningen Lantgårdens talan samt befria henne från skyldigheten att ersätta föreningens rättegångskostnader i tingsrätten och förplikta föreningen att ersätta hennes rättegångskostnader där.

Bostadsrättsföreningen Lantgården har yrkat helt bifall till sitt yrkande om ersättning för rättegångskostnader i tingsrätten.

Parterna har motsatt sig varandras ändringsyrkanden.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

Parterna har lagt fram samma utredning i hovrätten som i tingsrätten. Hovrätten har tagit del av uppgifter lämnade av Charlotta Alm och Peter Söderman genom att spela upp ljud- och bildfilerna från förhören i tingsrätten. Omförhör har hållits i hovrätten med vittnet David Mellåker, som utöver vad som antecknats i tingsrättens dom har uppgivit följande: I stort sett hela lägenheten hade kraftiga sotskador. Husets betongstomme samt några radiatorer och fönsterkarmar kunde sparas, men i övrigt var det nödvändigt att riva ut allt och frilägga betongstommen för att kunna slipa och spärrmåla denna på grund av allt sot och röklukt. Det hade inte varit möjligt att spara mer än vad som gjordes.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Parterna har åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan i huvudsak på samma sätt som i tingsrätten.

Hovrätten delar tingsrättens bedömning att David Mellåker och Peter Söderman är trovärdiga och att deras uppgifter framstår som tillförlitliga. Hovrätten finner genom deras vittnesmål att bostadsrättsföreningen visat att Charlotta Alms lägenhet rivits in till stommen och att detta berott på återställningsarbetena efter branden och varit en nödvändig åtgärd för att avlägsna sot och brandlukt. Lägenheten har därmed varit så

förstörd till följd av branden att hyresavtalet har förfallit. Tingsrättens dom ska därför inte ändras.

Med hänsyn till utgången ska Charlotta Alm ersätta bostadsrättsföreningen för dess rättegångskostnader såväl i hovrätten som i tingsrätten. Hovrätten delar tingsrättens bedömning att skälig ersättning för ombudets arbete där motsvarar 35 timmar och att ersättning ska bestämmas i enlighet med detta. När det gäller rättegångskostnaderna här anser hovrätten att det belopp som yrkats är skäligt och ska dömas ut.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2017-04-12

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Mona Wildig och Ingela Halvorsen, referent, samt tf. hovrättsassessorerna Jaennice Fährlin och Linn Hamstad.

ATTUNDA TINGSRÄTT

DOM
2016-04-07
Meddelad i
SollentunaMål nr
T 4202-15**PARTER****KÄRANDE**

Bostadsrättsföreningen Lantgården, 769611-4631
Lantgårdsvägen 150
192 74 Sollentuna

Ombud: Jur.kand. Stefan Lindberg
SBC Sveriges BostadsrättsCentrum AB
Box 1353
111 83 Stockholm

SVARANDE

Charlotta Alm, 620408-1944
Lantgårdsvägen 84
192 74 Sollentuna

Ombud: Jur.kand. Susann Wikström
Hyresgästföreningen Region Stockholm
Box 10117
121 28 Stockholm-Globen

DOMSLUT

1. Tingsrätten fastställer att det mellan Bostadsrättsföreningen Lantgården och Charlotta Alm tecknade hyresavtalet den 14 juli 1998 avseende lägenhet nr 44-0050 i fastigheten Vinblomman 1 med adress Lantgårdsvägen 84, 192 74 Sollentuna har förfallit.

2. Charlotta Alm ska ersätta Bostadsrättsföreningen Lantgården för dess rättegångskostnader med 114 975 kr, varav 109 375 kr avser ombudsarvode. På det totala beloppet ska Charlotta Alm betala ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dag för denna dom till dess betalning sker.

Dok.Id 639092

Postadress
Box 940
191 29 Sollentuna

Besöksadress
Tingsvägen 11

Telefon
08-561 696 01
E-post: enhet1.attunda.tingsratt@dom.se
www.attundatingsratt.domstol.se

Telefax
08-561 695 01

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

BAKGRUND

Charlotta Alm har sedan 1998 hyrt en bostadslägenhet (objekt nr 44-0050) på 84 kvm om 3 rum och kök i fastigheten Vinblomman 1 med adress Lantgårdsvägen 84, 192 74 Sollentuna. Lägenheten ligger i en radhusliknande byggnad i två våningar uppförd 1993. Sedan Bostadsrättsföreningen Lantgården (Föreningen) förvärvade fastigheten för ombildning från hyresrätt till bostadsrätt har Charlotta Alm hyrt sin bostadslägenhet av Föreningen. Det föreligger nu tvist mellan parterna i fråga om hyresavtalet har förfallit eller inte med anledning av en brand i lägenheten den 17 februari 2015.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING**Föreningen**

Föreningen har yrkat att tingsrätten fastställer att hyresavtalet mellan Föreningen och Charlotta Alm, daterat den 14 juli 1998 avseende bostadslägenhet nr 44-0050 på 84 kvm om 3 rum och kök i fastigheten Vinblomman 1 med adress Lantgårdsvägen 84, 192 74 Sollentuna, har förfallit.

Charlotta Alm

Charlotta Alm har motsatt sig Föreningens yrkande.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

GRUNDER**Föreningen**

Till grund för sin talan har Föreningen anfört följande. Efter en brand den 17 februari 2015 var köket i Charlotta Alms hyresrätt brand- och sotskadat och övriga rum i hela lägenheten var rök- och sotskadade. På grund av miljön efter branden var lägenheten inte beboelig. Vid besiktning den 20 februari 2015 bedömde vidare en skadeinspektör

på ett försäkringsbolag att lägenheten var så förstörd att allt behövde rivas ut i lägenheten ner till stommen, vilket Föreningen också har gjort. Åtgärderna har varit nödvändiga, men även om åtgärderna inte bedöms ha varit nödvändiga har hyresavtalet förfallit.

Med anledning av branden och skadorna efter den är lägenheten så förstörd att den inte är brukbar för det avsedda ändamålet. Om lägenheten inte anses så förstörd endast på grund av rök- och sotskadorna har i vart fall de efterföljande släcknings-, rivnings- och saneringsåtgärderna (återställningsarbetet) inneburit att lägenheten inte längre är brukbar för sitt ändamål. Hyresavtalet har därmed förfallit enligt 12 kap. 10 § första stycket samt 12 kap. 16 § första stycket jordabalken.

Föreningen har den 21 mars 2015 skriftligen meddelat Charlotta Alm att hyresavtalet mellan henne och Föreningen har förfallit på grund av branden.

Charlotta Alm

Charlotta Alm har som grund för sitt bestridande anfört följande. Skadorna som uppkom på grund av branden har inte varit av en sådan omfattning och lägenheten inte så förstörd att hyresavtalet ska anses ha förfallit. Skadorna i lägenheten har främst bestått av rök- och sotskador. Eldskadorna har varit i en begränsad del av köket vid spisen och mikrovågsugnen. Inte heller har återställningsarbetet varit så omfattande att lägenheten inte längre är brukbar för bostadsändamål. Släckningsarbeten har endast vidtagits i köket och har varit av mindre omfattning.

UTVECKLING AV TALAN

Föreningen

Den 17 februari 2015 inkom ett larm till Brandkåren Attunda från en granne om brand i Charlotta Alms lägenhet. Enligt brandkårens insatsrapport var radhusbyggnaden helt rökfylld. Brandkåren släckte glödbränder i köket där branden uppstått, lämpade ut inredning som glödde och ventilerade lägenheten. Brandförloppet bedöms ha övergått i

en glödbbrand, eventuellt med en tidigare lågande brand vilken självslocknat. Brandorsaken saknar betydelse i den här processen.

Av insatsrapporten framgår det att räddningsledaren Frida Ryberg uttalat att ”... *med tanke på miljön i lägenheten rekommenderas lägenhetsinnehavaren att inte vistas där före sanering har skett*”. Lägenheten hade brand- och sotskador och elsystemet hade slagits ut. Den 19 februari 2015 kontaktades David Mellåker från Gärdets Bygg AB av Peter Söderman, skadeinspektör på försäkringsbolaget If. Den 20 februari 2015 gjordes en besiktning av Peter Söderman, vid vilken även David Mellåker och Charlotta Alm närvarade. Peter Söderman konstaterade per e-post till Föreningen att lägenheten var så förstörd att den måste rivas ner till stommen, vilket Föreningen sedan gjorde. I samma e-postmeddelande uppgav Peter Söderman att ersättning kommer att utgå baserat på liknande standard som innan skadan och med avdrag för ålder och självrisk. Den totala byggkostnaden för lägenheten uppgick till 876 741 kr exklusive mervärdesskatt (1 095 926 kr inklusive mervärdesskatt). Av beloppet har Föreningen betalat 127 231 kr direkt till entreprenören Gärdets Bygg AB avseende självrisk och åldersavdrag. Den totala byggkostnaden kan jämföras med den ekonomiska planen vid ombildning till bostadsrätter där insatsen för lägenheten bestämdes till 1 260 000 kr.

Själva lägenheten består av tre rum och kök om 84 kvm. Köket har elspis med fläkt. I vardagsrummet finns parkettgolv. Lägenheten har linoleummatta i övrigt. Badrummen har plastmatta. Stommen består av trä, gipsskivor och bjälklag i betong. Den 9 mars 2015 påbörjades rivningsarbetena i lägenheten som blev klara den 2 april 2015. En byggcylinder sattes in i anslutning till rivningsarbetena. Samtliga lägenhetsfunktioner demonterades. Innerväggar, isolering och regelväggar togs bort. Av de ingivna bilderna framgår det att samtliga mellanväggar revs ner. Ett hygienrum vid trappan kunde inte längre identifieras. Rumsfördelning och planlösning gick inte längre att uppfattas. Betongstommen blottlades och slipades ren från sot som trängt in till stommen. Övre våningsplanet låg helt öppet.

Det tog cirka åtta till nio månader att återuppbygga lägenheten från brand till slutbesiktning den 20 november 2015. Mellan den 7 och 10 april 2015 utfördes sanering. Lägenheten spärrmålades den 25 april 2015. Den 4 juni 2015 återställdes all isolering i ytterväggarna i lägenheten. Den 25 augusti 2015 beställdes ytskikt och inredning. Den 13 november 2015 meddelade Gärdets Bygg AB att arbetet var färdigställt.

Charlotta Alm har i brev daterat den 25 augusti 2015 påkallat 100 procents hyresnedsättning sedan den 17 februari 2015 och hon har själv tömt lägenheten på allt lösöre. Hon har heller inte bott i lägenheten sedan den 17 februari 2015. Charlotta Alm har därigenom själv gett uttryck för uppfattningen att lägenheten objektivt sett inte har varit brukbar för sitt ändamål. Föreningen avser att betala tillbaka hyresbeloppen som Charlotta Alm har erlagt till Föreningen. Charlotta Alm förlorade rådigheten över lägenheten den 21 mars 2015.

Det är riktigt att själva branden ägde rum i köket, att lägenheten var intakt då och att lägenheten inte brann ner till grunden. Rök och sot från branden orsakade dock skador på lägenhetens stomme. Det stämmer även att det inte användes mycket vatten vid släckningsarbetet.

Charlotta Alm

Av insatsrapporten framgår det att det inte fanns några synliga lågor vid branden den 17 februari 2015 utan endast glödbränder. I samma rapport konstaterades det även att själva branden var begränsad till köket vid mikrovågsugn och spis. Det användes sparsamt med vatten under släckningsarbetet av brandkåren. Lägenheten var endast delvis rökfylld. Skadorna har främst bestått av mindre rök- och sotskador. Lägenhetens konstruktion och väggar var intakta så att planlösningen fortfarande kunde uppfattas. Med all sannolikhet startade branden i mikrovågsugnen som förmodligen kortslöts.

Köket i lägenheten utgör 10 kvm av totalt 84 kvm. Lägenheten är belägen ett i radhus och har två våningsplan. Lägenheten har en bottenvåning med kök, vardagsrum och en

övervåning med sovrum. Det enda utrymmet som var obrukbart efter branden var köket. I allt väsentligt stämmer den tidsplan som Föreningen har redogjort för, dock kan det inte vitsordas att rivningsarbetena påbörjades den 9 mars 2015. Det är Charlotta Alms uppfattning att dessa arbeten påbörjades något senare. Av bilder tagna av Charlotta Alms försäkringsbolag Folksam, daterade den 9 mars 2015, framgår det att lägenheten till stor del fortfarande var intakt efter branden. Charlotta Alm har sedan byggcyklern sattes in i början av april 2015 inte haft tillträde till lägenheten och i tiden dessförinnan hade hon inget fungerande kök, vilket var orsaken till att hon begärde full nedsättning av hyran till den 25 augusti 2015. Begäran om hyresnedsättning ska alltså inte tolkas som ett medgivande att lägenheten var så förstörd att den inte kunde användas som bostad. Charlotta Alm kan inte vitsorda den av Föreningen uppgivna kostnaden för återställandet av lägenheten.

UTREDNINGEN I MÅLET

Föreningen

Föreningen har som muntlig bevisning åberopat vittnesförhör med arbetsledaren David Mellåker från Gärdets Bygg AB och skadeinspektören Peter Söderman på försäkringsbolaget If. Som skriftlig bevisning har Föreningen åberopat insatsrapport från Brandkåren Attunda, e-post från Peter Söderman, fotografier av lägenheten efter branden, skriftlig uppsägning samt krav på hyresnedsättning från Charlotta Alm.

Charlotta Alm

Charlotta Alm har åberopat förhör med sig själv under sanningsförsäkran. Hon har som skriftlig bevisning åberopat insatsrapport från Brandkåren Attunda och fotografier av lägenheten efter branden.

DOMSKÄL**Rättsliga utgångspunkter**

Av 12 kap. 10 § första stycket och 16 § första stycket jordabalken framgår det att om en lägenhet under hyrestiden blir så förstörd att den inte kan användas för det avsedda ändamålet förfaller hyresavtalet. Bestämmelsen i 12 kap. 10 § jordabalken motsvarar i allt väsentligt den tidigare gällande bestämmelsen i 3 kap. 9 § lagen (1907:36) om nyttjanderätt. I motiven till den äldre bestämmelsen angavs att inte endast en total ödeläggelse avsågs. Det ansågs dock inte möjligt att genom fasta regler ange hur omfattande en skada skulle vara för att hyresavtalet skulle anses förfallet (se NJA II 1908 s. 138). Utgångspunkten för bedömningen av om hyresavtalet har förfallit är de rent fysiska skadorna som har uppkommit i lägenheten. Det saknar således betydelse vilken subjektiv uppfattning parterna har haft gällande lägenhetens förstörelse. I fråga om brand har i rättspraxis även tagits hänsyn till de efterföljande åtgärderna till följd av branden (se RBD 92:10, RH 2009:28 samt Svea hovrätts dom den 10 juni 2015 i mål nr T 11657-14). Huruvida åtgärderna har varit nödvändiga eller inte saknar betydelse. Kostnaderna och tidsåtgången för återställandet är faktorer som har vägts in i bedömningen av om hyresavtalet har förfallit på grund av förstörelse.

I målet är parterna överens om att en brand har uppstått den 17 februari 2015. De är vidare överens om att skador i sig har uppkommit i lägenheten till följd av branden, att branden har haft sitt ursprung i köket och att lägenheten varit intakt omedelbart efter branden. Parterna tvistar om skadorna från branden och det efterföljande återställningsarbetet har varit av sådan omfattning att lägenheten får anses vara så förstörd att hyresavtalet har förfallit. Det ankommer på Föreningen att visa att skadorna och/eller återställningsarbetet har varit av sådan art och omfattning att hyresavtalet ska anses ha förfallit. Det saknas anledning att frångå det beviskrav som normalt gäller i tvistemål.

Har hyresavtalet förfallit?

David Mellåker och Peter Söderman har i vittnesförhör lämnat samstämmiga och detaljerade redogörelser för lägenhetens skick till följd av branden, återställningsarbetenas omfattning samt tidsåtgång och kostnader för återställandet av lägenheten. Beträffande deras utsagor kan sägas att de båda intar en oberoende roll i förhållande till parterna och det har inte framkommit att de skulle ha något egenintresse i tvisten. Det saknas därför enligt tingsrättens mening anledning att ifrågasätta deras trovärdighet. De lämnade uppgifterna har huvudsakligen rört redogörelser för faktiska förhållanden kring en skadereglering respektive en entreprenad och utrymmet för att de skulle ha misstagit sig i något väsentligt avseende framstår som ytterst begränsat. Deras uppgifter får därför anses vara tillförlitliga. Det är ostridigt att båda närvarade vid besiktningen den 20 februari 2015 tillsammans med Charlotta Alm. David Mellåkers och Peter Södermans uppgifter om att hela lägenheten hade omfattande rök- och sotskador vinner även visst stöd av den åberopade insatsrapporten av vilken det framgår att miljön i lägenheten var sådan att lägenhetsinnehavaren avråddes från att vistas där innan sanering hade skett. Tingsrätten anser att det därigenom är utrett att lägenheten hade omfattande rök- och sotskador, trots Charlotta Alms invändning om att lägenheten inte varit särskilt rökfylld och fullt beboelig omedelbart efter branden. Peter Söderman har även uppgett att det enligt hans bedömning krävdes en fullständig rivning av lägenheten för att kunna utföra saneringsarbetet. Peter Söderman har därvid förklarat att rökbildning från plast, i detta fall från inredning i köket, sätter spår i lägenhetens konstruktion varför det var nödvändigt att blottlägga in till stommen. Det bör här framhållas att Peter Söderman har agerat i sin egenskap av företrädare för ett försäkringsbolag, i vars intressen det ligger att en skadereglering inte blir mer omfattande och kostsam än vad som motiveras av skadan.

David Mellåker har vidare berättat att lägenheten först tömdes på lösöre och att rivning och friläggning av stommen därefter påbörjades. Innerväggar, glasfiber och inredning togs bort och det återstod endast ytterväggar och stomme. Elledningar och VVS demonterades i lägenheten. Stommen slipades och spärrmålades för att lukt och sot

skulle försvinna. Efter utförd rivning och sanering har ny isolering lagts, innerväggar har byggts upp, ytterväggarna har försetts med gips, golven har spacklats, nya ytskikt har lagts, VVS har installerats, ny el har dragits i hela lägenheten samt kök och annan inredning har monterats. Han har uppgett att det tog cirka nio månader att återställa lägenheten från branden till dess att slutbesiktning ägde rum. David Mellåker har vidare bekräftat de åtgärdskostnader som Föreningen har påstått.

Även Peter Söderman har uppgett att det tog cirka nio månader att återställa lägenheten från dagen för branden till slutbesiktning den 20 november 2015 varav faktiskt arbete utfördes under cirka sju månaders tid. Han har bekräftat att försäkringsbolaget If har utbetalat 960 000 kr inklusive mervärdesskatt för återställandet av lägenheten, vilket således överensstämmer med de belopp som Föreningen har gjort gällande.

Genom utredningen i målet, främst de uppgifter som David Mellåker och Peter Söderman har lämnat, anser tingsrätten att det är styrkt att lägenheten rivits in till stommen och har saknat innerväggar, isolering, reglar, VVS, el och inredning på grund av återställningsarbetet efter branden. Även Charlotta Alm har i sitt förhör vidgått att lägenheten var "helt ren" efter rivningsarbetena och att endast betongväggar och golv syntes. Tingsrätten konstaterar att åtgärderna föranleddes av branden den 17 februari 2015. Det saknar enligt tingsrättens mening betydelse om det varit nödvändigt eller inte med så pass omfattande åtgärder som har vidtagits. Kostnaden och tidsåtgången för återställandet, som inte har omfattat några förbättringsåtgärder, talar även för att skadorna varit omfattande. Tingsrätten anser sammanfattningsvis att även om lägenheten varit intakt omedelbart efter branden, får lägenheten anses vara så förstörd till följd av återställningsarbetet att hyresavtalet har förfallit. Käromålet ska därför bifallas.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska Charlotta Alm ersätta Föreningen för dess rättegångskostnader. Föreningen har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 169 975 kr inklusive mervärdesskatt. Merparten av det yrkade beloppet avser ombudsarvode för 52,6

timmars arbete med en timkostnad om 2 500 kr exklusive mervärdesskatt. Charlotta Alm har överlämnat till tingsrätten att pröva det yrkade beloppets skälighet.

Huvudförhandlingen i målet tog knappt fyra timmar i anspråk, vilket enligt tingsrättens mening indikerar att målet varit tämligen renodlat. Tingsrätten konstaterar även att merparten av de faktiska omständigheterna i målet har varit ostridiga. Sammanträdet för muntlig förberedelse tog 1 timme och 20 minuter i anspråk, inklusive tid för att utreda förutsättningarna för en eventuell förlikning. Mot bakgrund av att skriftväxlingen i målet inte har varit särskilt omfattande, att ett flertal omständigheter har varit ostridiga och att den avgörande rättsfrågan torde ha varit möjlig att identifiera i ett tidigt skede, bedömer tingsrätten att skälig tidsåtgång för nedlagt arbete inte kan anses överstiga 35 timmars arbete. I övrigt är den begärda ersättningen skälig. Ersättningen för rättegångskostnaderna ska bestämmas i enlighet med detta. På beloppet ska Charlotta Alm betala ränta enligt lag från dagen för denna dom till dess betalning sker.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 1](#) (DV 401)

Ett överklagande ställs till Svea hovrätt och ska ha inkommit till tingsrätten senast **den 28 april 2016**. Prövningstillstånd krävs.

Maria Hallqvist

Fredrik Öberg

Charlotta Hallgren

I avgörandet har rådmannen Maria Hallqvist, tf. rådmannen Fredrik Öberg, referent, och tingsfiskalen Charlotta Hallgren deltagit. Tingsrätten är enig.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I TVISTEMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen.

Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten. Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i hovrätten inte lagts fram tidigare, ska klaganden i mål där förlikning om saken är tillåten förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i tingsrätten. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i hovrätten.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvillan förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om:

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om du/ni tidigare informerats om att handlingar i målet/ärendet kan delges genom förenklad delgivning, kan sådan delgivning användas också hos Högsta domstolen om någon överklagar hovrättens avgörande.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se